

CSINTA SAMU 2020.09.17 23:56

## Újpesti tízsoros – Csinta Samu publicisztikája

Ez az írás természetesen nem nélkülöz bizonyos célzatosságot. Két nappal ezelőtt tartották a Magyar Sportújságírók Szövetségének kongresszusát, amelynek hagyományosan szerves része a különböző szakmai díjak kiosztása. És hogy teljesen egyértelművé váljon a kép, e sorok írója is a kitüntetettek között szerepelt.

Mi tagadás, igen jólesett, mégsem ez íratja a továbbiakat. Sokkal inkább a szakma közelmúltja, jelene és belátható jövőjének alakulásával kapcsolatos érzések, amelyek lassan mindenféle, a feltörekvő fiatalokkal szembeni kenyéririgységet kiküszöbölnek, inkább egyfajta sajnálkozással vegyes aggodás lecsapódása. Persze lehet, hogy csak az új idők iránti értetlenségből fakad az egész, és csak nekünk tetszik fájdalmasnak, akik számára a kilencvenes évek a világ – és vele a sportvilág – kinyílását jelentette, az élettől – és vele a sportélettől – való tényleges találkozás lehetőségét villantotta fel.

Sportújságírónak lenni jó. Nagyon sok fiatal álma, kevesebbek álmának beteljesülése. Olyan tevékenység megélése, ahol napjaink agyonszabályozott világában is hőstettek zajlanak, diadalmaskodni lehet, vagy felállni a térdre kényszerítettség állapotából. A sport futószalagon produkál hasonló helyzeteket, a megélés mégis csak kevesek kiváltsága. A többség nézőként szegődik az izgalmak nyomába, e többség töredéke úgy, hogy közben ünnepet zeng vagy lelkeket simogat. Többnyire ők lesznek a sportújságírók.

A fenti leírás, belátom, meglehetősen sematikus, hiszen annyi és annyi emberi sors van. Nagyjából mégis így fest az út, amely esélyt kínál örök szenvedélyünk közelében maradni, hivatásként, egzisztenciaként, kiteljesedésként átmenteni a bennünk élő gyermeket, a gladiátorok iránti bámulatunkat, megérteni a körülöttük lévő világot. És természetesnek tekinthető készletéből közreadni, megosztani, és ezáltal megüzenni: bizonyos mértékig én is közéjük tartozom!

A kilencvenes évekről beszéltem, azaz negyedszázaddal korábbi világról. Azokról az időkről, amelyekben a vasfüggöny mögötti országokban is elkezdtek összeeszkábálni valami ahhoz hasonlót, ami Hegyeshalomtól nyugatra állt. Benne a sajtóval, mint sok mindent meghatározó hatalmi ágazattal, amely olvasók százezreinek szabta meg a követendő irányt – Deák Bill-lel szólva: hittek benne, mint a vezércikkben –, illetve nyitotta rájuk a világot. Köztük a sport világát

is, immár első kézből kínálva, hiszen a sokasodó lapok igyekeztek a helyszínre küldeni sokasodó munkatársaikat. Presztízssokokból, a hírverseny miatt, illetve azért, mert a hírügynökségi anyagokat leszámítva nem nagyon voltak merítési lehetőségek, tekintve, hogy a világháló még meglehetősen lyukas volt. Így alakulgatott a megújuló magyar sportsajtó mezőnye, amelynek világjárása rengeteg sztorit és meglehetősen sok emlékezetes írást produkált.

A megszűnő sajtómonopóliumok persze poényilkosok is voltak. Már aligha fordulhatott elő, hogy a hivatalos kiküldött munkatárs beharangozó „helyszíni” – amúgy még indulás előtt, otthon megírt – tudósítása köszönőviszonyban sem volt a valósággal, hiszen ott nyüzsgött a konkurencia. Már nemigen születhettek olyan kis „színesek”, miszerint a fiúk városnézés közben elsétáltak a Bastille komor falai alatt. Viszont születhettek a hozzánk is ellátogató sztárok körüli szenzációvadászás közben olyan „interjúk”, amelyek valóságtartalma igazából kimerült annyiban, hogy a kolléga odakiabált a tranzitból kilépő ikonnak, hogy helló, Pelé!

Sokkal fontosabb azonban, hogy a konkurálás közepette is kialakultak kollegiális véd- és dacszövetségek, az igazi kihívás a közös prédának számító híryanagy minél élvezetesebb feldolgozása volt. Belefért ebbe az is, hogy kalákában született meg egy-egy anyag a sörmennyiség vagy a stressz miatt pillanatnyi mentális blokk alá került kolléga helyett – akadt ilyen is, olyan is –, amelynek során a brigád igyekezett a balesetet szenvedőre jellemző szó- és mondatfordulatok alkalmazásával minél autentikusabb anyagot produkálni.

A sztorik terjedelmi korlátokat nem ismerő sorakoztatása helyett azonban rögzítsük, hogy az a világ már nem létezik, és nem feltétlenül a szereplők óhatatlan megöregedése miatt. Az internet ugyanis nemcsak gombnyomásra induló információözönt hozott – ami persze nem volt képes kiiktatni például néhai idősebb Knézy Jenő színes filctollakkal kiemelt közvetítési mindentudóját –, hanem annak a felismerését is, hogy minek sok pénzért embert küldeni a helyszínre, ha a mindenféle hírportálok tálcán kínálják az eseménytudósítást, sőt, a kis színeseket is. A kiadók és szerkesztőségek közötti örök és kibékíthetetlen érdekellentétben – előbbi minél kevesebb kiadásból szeretne minél jobb lapot – többnyire az előbbi szokott győzni, a világeseemények tudósítói között egyre kevesebb magyar újságíró bukkan fel, mérhetetlenül szegényebbé téve a fiatal kollégákat és olvasóikat egyaránt. A Nemzeti Sportnál nem ez a módi dívik.

De az újabb nemzedékek életét a körülöttük lévő sportközeg átalakulása is nehezíti. A profi klub- vagy válogatott menedzsment az egységes, a szponzorok igényeit is messzemenőleg figyelembe vevő arculatformálás indokával sok esetben ellehetetleníti a kollégák munkáját, hiszen többnyire kijelölt nyilatkozók mondják el a panelszövegeket. Ebből aztán szervezeten belüli pr-felelősök vonják ki a maradék sőt is, arról nem is beszélve, hogy ott ette meg fene a

lapzártát, a tervezhetőséget, az olvasói-emberi kíváncsiság kielégítésének szándékát.

Persze nincs kizárva, hogy a fiatal kollégák egészen más szempontokat tartanak fontosnak, és a hiányérzet csak bennünk él. Hiszen végül is csak azt az ínyencséget vagyunk képesek hiányolni, amelybe korábban belekóstoltunk. Én azért elmesélem életem első „nyugati” kiküldetésének történetét. A Splitben rendezett 1990-es atlétikai Európa-bajnokság alatt előfordult, hogy kényszerű okokból a tengerparton hajtottam álomra a fejem. Benne volt a pakliban, de nem tudtam elképzelni olyan sanyarú körülményegyüttest, amely távol tudna tartani álmaim rendezvényétől. Éjfél körül állig felfegyverzett katonai járőr vert fel. Külföldi lévén kaptam még egy esélyt, hogy szállást szerezzek magamnak, de egyértelművé tették, ha még egyszer ott találunk, a zárka lesz a következő állomás. Kolléga fogadott be, én viszont attól a pillanattól kezdtem érzékelni azt a fajta közhangulatot, amely az akkori, még Jugoszláviához tartozó Horvátországot jellemezte. Hogy mit jelenthet a megnyitón szétfütyült jugoszláv himnusz, illetve a negyvenezer torokból harsogó horvát. Amikor hazamentem, azt mondtam, Jugoszláviában percekben belül háború lesz. Kinevettek, de így legyen nekem lottóötösöm.

Miközben ma már magam is a világhálón halászom információk után, semmiért sem adnám azokat az tapasztalásokat, amelyeket csakis személyesen, testközelből szerezhettem meg. Attól tartok, ilyenekből jóval kevesebb jut a maiaknak. Nekik többnyire olyan művi rendszerekben kell megtalálniuk az emberit, a gyarlót, amely szinte nem is engedélyez hasonlókat. Pedig csak az lehet igazán jó, ami néha fáj.

Sportújságírónak lenni pedig fájdalmasan jó dolog. Talán ez magyarázza azt is, amikor egy később többszörösen díjazott író bekukkantott a rovat ajtaján, és azt mondta: „Készülök kimenni az Újpest–Jászberény hokimeccsre, adhatok róla egy tízsort?” Én, a „profi” újságíró elvörösödve, dadogva adtam meg az engedélyt.